

Příspěvek odešlete prosím do 27.5.2009 na adresu OS ČFS JČMF OV cernohorsky@physics.muni.cz, nebo předejte 28.5.2009, 14:00-16:30, na Akademickém fóru v posluchárně sídla Jednoty českých matematiků a fyziků, Praha, Žitná 25, u stolu pořadatelů.

Autor a jeho @adresa: *Daniel Münich (Daniel.munich@cerge-ei.cz)*

Text příspěvku: Čtyři systémové nedostatky stávajícího systému metodiky hodnocení a institucionálního financování VaV v ČR

Metodika hodnotící jedním měřítkem všechny obory dohromady vede k nesmyslnému přetahování základního a aplikovaného výzkumu a různých oborů navzájem o body a peníze, přičemž akcent na kvalitu a excelenci ve VaV skončí skoro vždy na vedlejší odstavné koleji a bodová hodnota nemá žádný objektivní základ. Spory o "správné nastavení bodů" v Metodice jsou v tomto ohledu ale problémem podružným.

Přehledová studie TC AV o systémech hodnocení VaV ve světě (odkaz dole*) jasně ukazuje, že země hodné následování (Austrálie, UK, Švýcarsko, Finsko, Nizozemsko), již mají nebo připravují obdobu naší Metodiky (to je dobré!), ale jejich systémy se od té naší liší ve 4 zásadních směrech. Právě tyto 4 rozdíly budou dle mého soudu zásadní překážkou dobrého fungování našeho systému hodnocení & inst. financování.

Shrnutí čtyř systémových nedostatků:

1) Dobrý systém hodnocení musí hodnotit všechny instituce (příjemce) oborově specifickými metodikami UVNITŘ oborů a nikoliv instituce z různých oborů navzájem.

Česká Metodika hodnotí všechny obory a instituce navzájem a dohromady v jednom balíku jedním metrem. Stejně tak to bude dělat MŠMT jako poskytovatel (a jiní) a kdokoliv níže hodnotit uvnitř oboru nemůže i kdyby chtěl (např. VŠ), protože mají za každý obor zpravidla jediné pracoviště. AV ČR hodnotit uvnitř oboru nemůže z principu, protože co ustav to jeden obor.

2) Dobrý systém hodnocení musí obsahovat RŮZNÁ kritéria pro různé obory, dle jejich publikačních specifíků, kde panují ve světě výrazné rozdíly.

Česká Metodika mezi obory nerozlišuje. NRRE není rozlišení, o které zde jde.

3) Dobrý systém hodnocení musí DOPLŇOVAT kvantitativní měřítka (bibliometrii apod.) měřítka kvalitativními tím více, čím méně jsou kvantitativní měřítka pro hodnocení daného oboru vhodná. U navržené metodiky je třeba ověřit, zda skutečně dobře reflektuje kvalitu VaV ve všech oborech.

4) V dobrém systému hodnocení musí JEDNA hodnotící instituce hodnotit navzájem VŠECHNY příjemce (a jim podřízená pracoviště) V DANÉM oboru v celé ČR.

Jde o velkou bolest českého rozpolcení VaV na poskytovatele. Toto je zásadní problém a je třeba ho opakovaně a silně připomínat a dobrat se řešení.

Skutečnost, že ve výše uvedených zemích hodnotí UVNITŘ oborů není vůbec náhoda. Velice dobře vědí proč to dělají. Taková UK nebo Nizozemsko mají mnohem větší zkušenost s hodnocením a financováním VaV než my v ČR (a mají také obdivuhodnější výsledky ve VaV). Domnívám se

proto, ze je zcela zásadní v dalších krocích reformy zavést body 1) až 4) do praxe. Pokud se to podaří, bude Metodika svou roli plnit dobře. Pokud ne, bude Metodika jen zdrojem nevole a nekonstruktivního přetahování se o peníze a ke zkvalitnění české vědy to nepovede, spíše naopak.

Heslovitě, co je třeba v ČR s Metodikou hodnocení udělat:

1) Zavést oborově specifické Metodiky (nastavit pro každý obor) a Metodiku již dále nepoužívat ani k rozdělení inst. prostředků mezi obory ani mezi aplikovaný a základní výzkum.

2) Oborové metodiky doplňovat v různých oborech dalšími měřítky než je sčítání počtu výsledků a body za články v impaktovaných časopisech.

3) Institucionálně zajistit, aby hodnocení v rámci oborů nedělali poskytovatelé, ale instituce jediná stojící nad nimi.

Instituce i) nezávislá, ii) odborná, iii) materiálně a technicky zajištěná, která bude hodnotit (když už ne rozhodovat o inst. financování) všechny instituce (příjemce) UVNITŘ oborů navzájem a následně dělat jejich tzv. *benchmarking* ke světu.

Většina ostatních problémů je méně zásadních než výše uvedené.

*Studie TC AV na <http://www.vyzkum.cz/FrontClanek.aspx?idsekce=515395>